

Καταλληλότητα των ιπποειδών για μεταφορά

© iStock/jmoore17

Εισαγωγή

Η μεταφορά ιπποειδών (άλογα, γαϊδούρια, μουλάρια και πόνεϊ) μπορεί να οδηγήσει σε δυσφορία, τραυματισμό ή ακόμη και θάνατο εάν δεν έχει σχεδιαστεί και εκτελεστεί σωστά. Η εκπαίδευση των ζώων θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ευκολότερη φόρτωση, αλλά ακόμη και αν τα ζώα είναι εξοικειωμένα με τις σχετικές διαδικασίες λόγω των επανειλημμένων περιστατικών μεταφοράς κατά τη διάρκεια της ζωής τους, μπορεί να είναι στρεσαρισμένα λόγω αρνητικών εμπειριών με τη φόρτωση, την εκφόρτωση ή κατά τη διάρκεια της μεταφοράς. Πολλοί κίνδυνοι για την ευζωία των ζώων μπορούν να μετριάσουν με την παροχή κατάλληλων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού για το χειρισμό και τη μεταφορά (ανάλογα και με τις τρέχουσες καιρικές συνθήκες). Επιπλέον, η κατάλληλη εκπαίδευση και εποπτεία των ατόμων που χειρίζονται τις εγκαταστάσεις, χειρίζονται τα ζώα και οδηγούν το όχημα μπορεί να συμβάλει στην ελαχιστοποίηση των προβλημάτων ευζωίας. Τα ιπποειδή είναι καλύτερο να μεταφέρονται σε ατομικά κελιά, αλλά μπορούν να φορτώνονται κατά ομάδες, ιδανικά χωρίς πέταλα (εκτός από ταξίδια μεγάλης διάρκειας όπου τα ιπποειδή πρέπει να μεταφέρονται σε ατομικά κελιά). Τα άλογα είναι επιρρεπή σε αναπνευστικά νοσήματα όταν παραμένουν προσωρινά προσδεμένα και παρεμποδίζεται το χαμήλωμα και η ανύψωση του κεφαλιού τους (συνιστάται πρόσδεση με χαλαρό κόμπο γρήγορης απελευθέρωσης και αρκετά χαλαρό λουρί). Η διασφάλιση φόρτωσης μόνο των ζώων που κρίνονται κατάλληλα για το προβλεπόμενο ταξίδι τους είναι η πιο σημαντική πτυχή της διατήρησης της καλής μεταχείρισης σε όλη τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, δεδομένου ότι είναι αδύνατο να διασφαλιστεί η καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς εάν το ζώο είναι ακατάλληλο. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έννοια της καταλληλότητας για μεταφορά,

ανατρέξτε **στο θεματικό δελτίο "Καταλληλότητα για μεταφορά"**.

Νομικές απαιτήσεις

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2005 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2004, καθορίζει την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά.

"Κανένα ζώο δεν μεταφέρεται εκτός εάν είναι ικανό για να πραγματοποιήσει το προβλεπόμενο ταξίδι [...]".

(Παράρτημα I, κεφάλαιο I, 1.)

"Τα ζώα που είναι τραυματισμένα ή παρουσιάζουν φυσιολογική αδυναμία ή παθολογικά προβλήματα δεν θεωρούνται ικανά για μεταφορά [...]".

(Παράρτημα I, κεφάλαιο I, 2.)

"Ωστόσο, τα άρρωστα ή τραυματισμένα ζώα μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι σε θέση να μεταφερθούν εάν είναι: (α) ελαφρά τραυματισμένα ή άρρωστα και η μεταφορά δεν θα τους προκαλέσει πρόσθετο άλγος-σε περίπτωση αμφιβολίας, πρέπει να ζητείται κτηνιατρική συμβουλή - [...]".

(Παράρτημα I, κεφάλαιο I, 3.)

"Όταν τα ζώα αρρωστήσουν ή τραυματιστούν κατά τη μεταφορά, πρέπει να απομονώνονται και να τους χορηγούνται πρώτες βοήθειες [...] να τους παρέχεται η κατάλληλη κτηνιατρική αγωγή και, εάν είναι απαραίτητο, να υποβάλλονται σε επείγουσα σφαγή ή θανάτωση [...]".

(Παράρτημα I, κεφάλαιο I, 4.)

Μέθοδος

Πριν από τη φόρτωση των ιπποειδών για μεταφορά, πρέπει να βεβαιωθεί η καταλληλότητα τους για το προβλεπόμενο ταξίδι. Η επιθεώρηση πρέπει να περιλαμβάνει αξιολόγηση των μέτρων υγείας και ευζωίας

Καταλληλότητα των ιπποειδών για μεταφορά

των ζώων. Αυτό θα μειώσει τον κίνδυνο τα ζώα να υποφέρουν από σοβαρά προβλήματα ευζωίας ή να μην επιβιώσουν κατά το ταξίδι. Οι ζωικές παράμετροι, καθώς και οι καταγραφές της εκμετάλλευσης πρέπει να αφορούν:

- Τραυματισμό
- Φυσιολογική αδυναμία
- Παθολογικά προβλήματα

Για όλες τις περιπτώσεις όπου υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την καταλληλότητα του ζώου για μεταφορά πρέπει να ζητείται η συμβουλή κτηνιάτρου.

Τραυματισμός

Τα ζώα που είναι τραυματισμένα δεν θεωρούνται κατάλληλα για μεταφορά, εκτός εάν είναι ελαφρώς τραυματισμένα, όταν η μεταφορά δεν θα τους προκαλέσει πρόσθετη ταλαιπωρία. Στην ακόλουθη ενότητα περιγράφονται συνθήκες που σχετίζονται με τραυματισμούς και καθιστούν τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά.

Τραυματισμός	Περιγραφή ζωικών παραμέτρων	Έκβαση που καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά
<p>Πληγή</p> <p>Απουσία ζωτικών πόρων (π.χ. λόγω κακού αερισμού, ακατάλληλης θερμοκρασίας, τροφής, νερού)</p>	<p>Εάν ένα ζώο παρουσιάζει σοβαρό ανοικτό τραύμα (θωρακική, κοιλιακή, κρανιακή κοιλότητα), χειρουργικό τραύμα που ανοίγει εκ νέου, εκτεταμένο μολυσμένο τραύμα, εκτεταμένο τραύμα που διαταράσσει την ακεραιότητα της επιφάνειας του σώματος (δέρμα, βλεννογόνο ή μυς που έχει υποστεί ρήξη) ή σοβαρή αιμορραγία, πρέπει να θεωρείται ακατάλληλο για μεταφορά.</p> <p>Η απουσία ζωτικών πόρων μπορεί να εκτιμηθεί από σημάδια δυσχέρειας στην αναπνοή, θερμική καταπόνηση ή καταπόνηση από ψύχος ή αφυδάτωση,</p> <p>Ως ρίγος ορίζεται η αργή και ακανόνιστη δόνηση οποιουδήποτε μέρους του σώματος ή του σώματος συνολικά.</p> <p>Τα ορατά σημάδια της εφίδρωσης στο δέρμα είναι υγρασία, αποξηραμένα σημεία ιδρώτα ή εναποθέσεις αλάτων.</p>	<p>Π.χ. βαθύ ή ανοικτό τραύμα, έντονη αιμορραγία, ανοικτό απόστημα, κρυσπαγήματα, τραυματισμός πέους, κάταγμα.</p> <p>Θερμική καταπόνηση: γρήγορη ρηχή αναπνοή, φουσκωμένοι ρώθωνες, απρόβλεπτη συμπεριφορά και βάδισμα, αυξημένη θερμοκρασία σώματος¹, υψηλός αναπνευστικός ρυθμός, υψηλός καρδιακός ρυθμός και έντονη εφίδρωση,</p> <p>Καταπόνηση από ψύχος: ρίγος</p> <p>Αφυδάτωση: δεν ανταποκρίνεται στο περιβάλλον, γρήγορη και ρηχή αναπνοή, υπερβολική κατανάλωση νερού για παρατεταμένες χρονικές περιόδους, επιθετική ή απειλητική συμπεριφορά εάν υπάρχει νερό, σκουρόχρωμα ή παχύρρευστα ούρα (με πιθανώς έντονη οσμή), μη φυσιολογική σύσταση κοπράνων (υδαρή ή πολύ σκληρά, απουσία ή σπάνια αφόδευση).</p>

¹Οι φυσιολογικές τιμές της θερμοκρασίας του σώματος, του ρυθμού αναπνοής και του καρδιακού ρυθμού για τα ενήλικα άλογα και γαϊδούρια είναι 37,5-38,5 °C και 36,2-37,8 °C, 8-16 και 12-44 αναπνοές ανά λεπτό και 28-44 και 36-68 παλμοί ανά λεπτό, αντίστοιχα.

Φυσιολογική αδυναμία

Τα ζώα που παρουσιάζουν φυσιολογική αδυναμία δεν θεωρούνται κατάλληλα για μεταφορά, εκτός εάν η μεταφορά δεν θα τους προκαλέσει πρόσθετη ταλαιπωρία. Στην ακόλουθη ενότητα περιγράφονται καταστάσεις που σχετίζονται με φυσιολογική αδυναμία και καθιστούν τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά.

Φυσιολογική αδυναμία	Περιγραφή ζωικών παραμέτρων	Έκβαση που καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά
Θρεπτική κατάσταση	Τα ζώα σε κακή θρεπτική κατάσταση είναι πιο ευάλωτα στους στρεσογόνους παράγοντες της μεταφοράς, γι' αυτό και τα εξαιρετικά αδύνατα ζώα δεν θεωρούνται κατάλληλα για μεταφορά. Για τη μεταφορά πολύ παχιών/παχύσαρκων ζώων πρέπει να ζητείται η συμβουλή κτηνιάτρου.	BCS = 1 σε κλίμακα 1 έως 5: Άλογο: «τράχηλος προβατίνας», πλευρές, λεκάνη, εξέχουσες αποφύσεις σπονδυλικής στήλης, κύρτωση ράχης, δέρμα τεντωμένο σφιχτά πάνω στα οστά, κοιλότητα κάτω από την ουρά, Γάιδωρος: πλευρές και λεκάνη σαφώς ορατές, γωνιώδης ωμοπλάτη, εξέχουσες αποφύσεις σπονδυλικής στήλης, κοιλιά ανασηκωμένη, ελάχιστη μυϊκή κάλυψη στην οπίσθια χώρα, κοιλότητα κάτω από την ουρά.
Αδυνατεί να κινηθεί ανεξάρτητα χωρίς πόνο ή να περπατήσει χωρίς βοήθεια	Εάν ένα ζώο που στέκεται όρθιο δεν κατανέμει το βάρος του ομοιόμορφα και στα τέσσερα άκρα, όπως υποδηλώνεται από την επανειλημμένη μετατόπιση του βάρους μεταξύ των άκρων ή από τη συνεχή στήριξη ενός άκρου ή από την απροθυμία να σηκώσει βάρος κατά τη βάδιση, είναι εξαιρετικά απίθανο το ζώο να είναι σε θέση να κινηθεί χωρίς πόνο και συνεπώς είναι ακατάλληλο για μεταφορά.	Αδυναμία να σταθεί, να διατηρήσει την ισορροπία του, να σηκώσει το βάρος και στα τέσσερα άκρα, να κινηθεί χωρίς δυσκολία, Σημάδια χωλότητας: ανομοιόμορφο χτύπημα των οπλών, κουτσαίνει, ανύψωση και χαμήλωμα του κεφαλιού/της λεκάνης κατά τη βάδιση, κοντός βηματισμός.
Εξάντληση	Ένα ζώο που παρουσιάζει σημάδια σοβαρής κόπωσης ή εξάντλησης δεν είναι κατάλληλο για μεταφορά.	Αδιαφορία για το περιβάλλον (δεν ανταποκρίνεται, "είναι εκτός", καταθλιπτικό, αρνείται επίμονα να φάει και/ή να πει), αδυναμία να σταθεί και/ή να μετακινηθεί, παραπάτημα και/ή απώλεια ισορροπίας κατά την κίνηση, κατάρρευση.
Μη περιπατητικό	Ένα ζώο θεωρείται μη περιπατητικό όταν δεν μπορεί να σηκωθεί ή δεν μπορεί να σταθεί χωρίς βοήθεια, αλλά είναι ακόμα ζωντανό. Ένα ζώο σε τέτοια κατάσταση είναι ακατάλληλο για μεταφορά.	Ζωντανό ζώο που δεν μπορεί να σηκωθεί ή να σταθεί χωρίς βοήθεια
Στάδιο κυοφορίας ¹	Φοράδες για τις οποίες έχει ήδη παρέλθει το 90 % ή περισσότερο της αναμενόμενης περιόδου κυοφορίας ή που γέννησαν την προηγούμενη εβδομάδα.	Κατά τον τελευταίο μήνα της κυοφορίας, όπως υπολογίζεται από την ημερομηνία οχείας και την πρώτη εβδομάδα μετά τον τοκετό, Εκκρίσεις ή σταγονίδια γάλακτος που μοιάζουν με κερύ στις άκρες των θηλών
Νεογέννητο ¹	Δεν πρέπει να μεταφέρονται πουλάρια στα οποία ο ομφαλός δεν έχει επούλωθεί πλήρως (π.χ. ουλές από το ομφαλικό τραύμα). Επιπλέον, ταξίδια άνω των οκτώ ωρών επιτρέπονται μόνο για κατοικίδια ιπποειδή ηλικίας άνω των τεσσάρων μηνών.	Το κολόβωμα του ομφαλού είναι προσαρτημένο ή ορατή κηλίδα στο ομφαλικό τραύμα

¹Οι διατάξεις δεν ισχύουν για τα εγγεγραμμένα ιπποειδή, εάν ο σκοπός του ταξιδιού είναι η βελτίωση των συνθηκών υγείας και ευζωίας του τοκετού, ή για τα νεογέννητα πουλάρια με τις εγγεγραμμένες φοράδες τους, υπό την προϋπόθεση ότι και στις δύο περιπτώσεις τα ζώα συνοδεύονται μόνιμα από έναν συνοδό, ο οποίος τα επιτηρεί και τα φροντίζει κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.

Παθολογικά προβλήματα

Τα ζώα που παρουσιάζουν παθολογικά προβλήματα δεν θεωρούνται κατάλληλα για μεταφορά, εκτός εάν είναι ελαφρά τραυματισμένα/ασθενή και η μεταφορά τους δεν θα προκαλέσει πρόσθετη ταλαιπωρία. Στην ακόλουθη ενότητα περιγράφονται συνθήκες που σχετίζονται με παθολογικές καταστάσεις και καθιστούν τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά.

Παθολογική κατάσταση	Περιγραφή ζωικών παραμέτρων	Έκβαση που καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά
Οίδημα	Τα ζώα που παρουσιάζουν ανώμαλη σωματική προεξοχή ή τοπική διόγκωση που προκαλεί πόνο δεν πρέπει να θεωρούνται κατάλληλα για μεταφορά.	Διεύρυνση τμήματος του σώματος που προκαλεί πόνο, π.χ. απόστημα
Πρόπτωση	Η πρόπτωση αναφέρεται στην προεξοχή ενός οργάνου που έχει ως αποτέλεσμα ένα ζώο να μην είναι πλέον κατάλληλο για μεταφορά.	Οποιαδήποτε πρόπτωση (κόλπος, μήτρα, ορθό)
Μειωμένη όραση	Τα τυφλά ζώα εμφανίζονται αποπροσανατολισμένα, φοβισμένα, αγχωμένα και δεν είναι κατάλληλα για μεταφορά.	Τύφλωση και στους δύο οφθαλμούς
Διάρροια	Άφθονη διάρροια με σοβαρή διαταραχή της γενικής κατάστασης και υψηλό κίνδυνο αφυδάτωσης που καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά- μπορεί να είναι ενδεικτικό μολυσματικής νόσου.	Χαλαρή, υδαρής κοπριά, έντονη ρύπανση των οπίσθιων άκρων, αφυδάτωση
Εκκρίσεις	Οι εμφανείς πυώδεις εκκρίσεις αποτελούν ένδειξη οξείας φλεγμονής ή/και λοίμωξης που οδηγεί σε ζώα ακατάλληλα για μεταφορά. Σε τέτοιες περιπτώσεις η καταλληλότητα του ζώου για σφαγή είναι αμφισβητήσιμη.	Εμφανές πυώδες έκκριμα από τους οφθαλμούς, τη μύτη ή το αιδίο
Αναπνευστική διαταραχή	Ζώα με σημάδια δυσχερούς ή δύσκολης αναπνοής, συχνά σε συνδυασμό με ενδείξεις γενικής δυσφορίας, όπως η έκταση της κεφαλής, η έκταση των πρόσθιων άκρων, είναι ακατάλληλα για μεταφορά.	Σοβαρή δύσπνοια, πνευμονία, αυξημένη συχνότητα αναπνοής, δυσχερής αναπνοή, λαχάνιασμα, βήχας
Κολικοί	Τα ζώα που πάσχουν από κολικούς παρουσιάζουν σημάδια δυσφορίας ή αδυναμίας και δεν είναι κατάλληλα για μεταφορά.	Επαναλαμβανόμενο κύλισμα (σπάνιο στα γαϊδούρια), κατάκλιση, στροφή κεφαλής στην κοιλιακή χώρα, ανησυχία, βογγητά, έντονη εφίδρωση, μη φυσιολογική στάση ή θέση του κεφαλιού και του τραχήλου, αυξημένος καρδιακός και αναπνευστικός ρυθμός, πυρετός.
Ασυνήθιστη συμπεριφορά	Μια γενικευμένη διαταραχή του νευρικού συστήματος που οδηγεί σε ανώμαλη ή επικίνδυνη συμπεριφορά καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά.	Αποπροσανατολισμός, αναγκαστικές κινήσεις, επιθετική συμπεριφορά, αταξία, ανισορροπία, κυκλικές κινήσεις, δυσκολίες στην ορθοστάσια, κακή γενική κατάσταση, ενδεχομένως σε συνδυασμό με πυρετό.

Παθολογική κατάσταση	Περιγραφή ζωικών παραμέτρων	Έκβαση που καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά
Παραμόρφωση των άκρων	Η (συγγενής) παραμόρφωση των άκρων ή οι υπερβολικά αναπτυγμένες οπλές ενέχουν υψηλό κίνδυνο τραυματισμού και είναι πιθανό να συνδέονται με πόνο, καθιστώντας τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά.	Αδυναμία να σταθεί, να διατηρήσει την ισορροπία, να σηκώσει το βάρος και στα τέσσερα άκρα, να κινηθεί χωρίς δυσκολία, Σημάδια χωλότητας: ανομοιόμορφο χτύπημα των οπλών, κουτσαίνει, ανύψωση και χαμήλωμα του κεφαλιού/της λεκάνης κατά τη βάδιση, κοντός βηματισμός.

Παθολογική κατάσταση	Περιγραφή ζωικών παραμέτρων	Έκβαση που καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά
Αρθρίτιδα	Η αρθρίτιδα είναι μια επώδυνη πάθηση που καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά.	Αδυναμία να σταθεί, να διατηρήσει την ισορροπία, να σηκώσει βάρος και στα τέσσερα άκρα, να κινηθεί χωρίς δυσκολία, πρησμένη άρθρωση, πυρετός, Σημάδια χωλότητας: ανομοιόμορφο χτύπημα των οπλών, κουτσαίνει, ανύψωση και χαμήλωμα του κεφαλιού/της λεκάνης κατά τη βάδιση, κοντός βηματισμός.
Χωλότητα	Η χωλότητα (δηλαδή η εξασθένηση της σύνδεσης των δερματικών και επιδερμικών συνδέσμων, η οποία σε πιο σοβαρές περιπτώσεις μπορεί να οδηγήσει σε διαχωρισμό του τοιχώματος της οπλής από τους υποκείμενους ιστούς) είναι μια πολύ επώδυνη κατάσταση που καθιστά τα ζώα ακατάλληλα για μεταφορά. Συνήθως προσβάλλονται και τα δύο μπροστινά άκρα, ωστόσο είναι δυνατόν οποιοσδήποτε συνδυασμός προσβεβλημένων άκρων.	Εξαιρετικά άκαμπτο, βραχύ βάδισμα, τα πρόσθια άκρα τοποθετούνται πιο μπροστά από τη φυσιολογική τους θέση και το βάρος μετατοπίζεται προς τα οπίσθια άκρα, απροθυμία κίνησης, η οπλή μπορεί να είναι ζεστή στην αφή, στη χρόνια χωλότητα τα κλινικά συμπτώματα ποικίλλουν από ήπια χωλότητα έως κατάκλιση.
Κατακράτηση πλακούντα	Η κατακράτηση των εμβρυικών υμένων υποδηλώνει ότι το ζώο βρίσκεται σε διάστημα μικρότερο της 1 εβδομάδας μετά τον τοκετό ή σε χρόνια μητρίτιδα.	Ορατός πλακούντας, πυρετός
Υπο-/υπερθερμία	Τα ζώα με θερμοκρασία σώματος εκτός των φυσιολογικών ορίων είναι ακατάλληλα για μεταφορά.	Πυρετός: θερμοκρασία ορθού > 38,5 °C (άλογο), > 37,8 °C (γαϊδούρι) Υποθερμία: θερμοκρασία ορθού < 37,5 °C (άλογο), < 36,2 °C (γαϊδούρι)
Φλεγμονή του ομφαλού	Οι πιο συχνές διαταραχές του ομφάλιου λώρου στα πουλάρια περιλαμβάνουν την ομφαλοκήλη, τον ανοικτό ουραίο πόρο και το ομφαλικό απόστημα, που καθιστούν το ζώο ακατάλληλο για μεταφορά.	Ομφαλοκήλη: κοιλιακός ιστός που προεξέχει από ένα αδύναμο σημείο ή κενό των κοιλιακών μυών στο υποκείμενο δέρμα, Ανοιχτός ουραίος πόρος: υγρό/διευρυμένο/πρησμένο ομφαλικό κολόβωμα, διαρροή ούρων/πίου από το ομφαλικό κολόβωμα, Ομφαλοφλεβίτιδα: οίδημα ή/και εκκρίσεις στον ομφαλό,

Συστάσεις κατά την επιθεώρηση

- Η καταλληλότητα κάθε ζώου για μεταφορά πρέπει να αξιολογείται πριν από τη φόρτωση.
- Η αξιολόγηση του πόνου (βλ. παράρτημα) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την καταλληλότητα ενός ζώου για μεταφορά σε σχέση με επώδυνες καταστάσεις (π.χ. τραύματα, οίδημα, κολικοί, αλλοιώσεις των αρθρώσεων, διαταραχές του ομφάλιου λώρου).

- Εάν υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την καταλληλότητα ενός ζώου για μεταφορά, πρέπει πάντα να ζητείται κτηνιατρική συμβουλή.

Παράρτημα

Αξιολόγηση του πόνου

Η βαθμολόγηση των επιπέδων του πόνου μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την καταλληλότητα ενός ζώου για μεταφορά σε σχέση με επώδυνες καταστάσεις (π.χ. τραύματα, οίδημα, κολικοί, αλλοιώσεις των αρθρώσεων, διαταραχές του ομφάλιου λώρου). Στη συνέχεια, παρέχεται αξιολόγηση του πόνου με τη χρήση της κλίμακας που βασίζεται στις αλλαγές των χαρακτηριστικών του προσώπου των αλόγων που βιώνουν πόνο. Εάν τα ζώα παρουσιάζουν εμφανή σημάδια πόνου, ενδέχεται να μην είναι κατάλληλα για μεταφορά.

Κλίμακα κατάταξης επιπέδων πόνου, που βασίζεται στις αλλαγές των χαρακτηριστικών του προσώπου των αλόγων που βιώνουν πόνο

Άκαμπτα προς τα πίσω αυτιά

Απουσία (0)	Μερικώς εμφανές (1)	Παρουσία (2)

Τα αυτιά διατηρούνται άκαμπτα και είναι στραμμένα προς τα πίσω. Ως αποτέλεσμα, η απόσταση μεταξύ των αυτιών μπορεί να φαίνεται ευρύτερη σε σχέση με τη μέση γραμμή.

Σύσφιξη των τροχιακών

Απουσία (0)	Μερικώς εμφανές (1)	Παρουσία (2)

Το βλέφαρο είναι μερικώς ή εντελώς κλειστό. Κάθε κλείσιμο του βλεφάρου που μειώνει το μέγεθος του οφθαλμού περισσότερο από το μισό πρέπει να κωδικοποιείται ως «παρουσία» ή «2».

Ένταση πάνω από την περιοχή των οφθαλμών

Απουσία (0)	Μερικώς εμφανές (1)	Παρουσία (2)

Η σύσπαση των μυών στην περιοχή πάνω από τον οφθαλμό προκαλεί την αυξημένη ορατότητα των υποκείμενων οστικών επιφανειών. Εάν το οστό της κροταφικής ράχης είναι σαφώς ορατό θα πρέπει να κωδικοποιείται ως «παρουσία» ή «2».

Εμφανείς τεντωμένοι μασητήρες μύες

Απουσία (0)	Μερικώς εμφανές (1)	Παρουσία (2)

Η σύσφιξη των μασητήρων είναι σαφώς ορατή ως αύξηση της έντασης πάνω από το στόμα. Εάν οι μασητήρες είναι σαφώς εμφανείς και αναγνωρίσιμοι, η βαθμολογία θα πρέπει να κωδικοποιηθεί ως «παρουσία» ή «2».

Στόμα τεντωμένο και έντονο πηγούνι

Απουσία (0)	Μερικώς εμφανές (1)	Παρουσία (2)

Το τεντωμένο στόμα είναι σαφώς ορατό όταν το άνω χείλος τραβιέται προς τα πίσω και το κάτω χείλος δημιουργεί ένα έντονο «πηγούνι».

Τεντωμένοι ρώθωνες και ισοπέδωση του προφίλ

Απουσία (0)	Μερικώς εμφανές (1)	Παρουσία (2)

Οι ρώθωνες φαίνονται τεντωμένοι και ελαφρώς διεσταλμένοι, το προφίλ της μύτης επιπεδώνεται και τα χείλη επιμηκύνονται.

Σχήμα 1: Περιγραφή των έξι βαθμίδων κατάταξης πόνου σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του προσώπου των αλόγων που αναπτύχθηκε από τους Dalla Costa et al. (2014).

Πίνακας 1: Εκτίμηση της συνολικής βαθμολογίας πόνου στα ιπποειδή με τη χρήση κλίμακας που βασίζεται στις αλλαγές των χαρακτηριστικών του προσώπου των αλόγων που βιώνουν πόνο (Dalla Costa et al., 2014). Τα ζώα που παρουσιάζουν εμφανή σημάδια πόνου ενδέχεται να μην είναι κατάλληλα για μεταφορά.

Χαρακτηριστικό του προσώπου	Βαθμολογία	
Αυτιά άκαμπτα προς τα πίσω	Απουσία	☐ (0)
	Μέτρια εμφανές	☐ (1)
	Έντονα εμφανές	☐ (2)
Κλείσιμο βλεφάρων	Απουσία	☐ (0)
	Μέτρια εμφανές	☐ (1)
	Έντονα εμφανές	☐ (2)
Τεταμένη περιοχή πάνω από τους οφθαλμούς	Απουσία	☐ (0)
	Μέτρια εμφανές	☐ (1)
	Έντονα εμφανές	☐ (2)
Εμφανείς τεταμένοι μασητικοί μύες	Απουσία	☐ (0)
	Μέτρια εμφανές	☐ (1)
	Έντονα εμφανές	☐ (2)
Στόμα τεταμένο με έντονο πηγούνι	Απουσία	☐ (0)
	Μέτρια εμφανές	☐ (1)
	Έντονα εμφανές	☐ (2)
Τεταμένοι ρώθωνες και ισοπέδωση του προφίλ	Απουσία	☐ (0)
	Μέτρια εμφανές	☐ (1)
	Έντονα εμφανές	☐ (2)
Συνολική βαθμολογία πόνου	_____ (από 12 το πολύ)	

Βιβλιογραφία

Dalla Costa, E., Minero, M., Lebelt, D., Stucke, D., Canali, E., & Leach, M. C. (2014). Development of the Horse Grimace Scale (HGS) as a Pain Assessment Tool in Horses Undergoing Routine Castration. PLOS ONE, 9(3), e92281. <https://doi.org/https://doi.org/10.1371/journal.pone.0092281>